HET SCHRIJVEN VAN ARTIKELEN VOOR HET TIJDSCHRIFT BASTERIA, 2

door

A.C. van Bruggen

Het tweede stuk in deze serie gaat over de literatuurlijst aan het eind van een artikel.

Het maken van een literatuurlijst lijkt moeilijk, maar is dat niet als men even de moeite neemt de laatste aflevering van Basteria in dit opzicht grondig te bestuderen. Het kopje is in het Nederlands 'Literatuur', in het Engels 'References', in het Duits 'Literatur' en in het Frans 'Littérature citée'. Dat houdt ook zeer duidelijk in dat men uitsluitend de aangehaalde werken opsomt en dus geen volledige literatuuropgave (= bibliografie) verschaft. De literatuur wordt alfabetisch opgegeven volgens de eerste auteur; meer dan één werk per jaar krijgt de letters a-z achter het jaartal. De bestaande literatuurlijsten van Basteria geven de stijl afdoende aan. Men lette er op hoe boeken opgegeven worden (complete paginering in Romeins en Arabisch plus stad van uitgifte; platen e.d. worden niet vermeld, tenzij er geen afzonderlijke tekst is, als bij Reeve en hoe aparte hoofdstukken (afzonderlijk bewerkte hoofdstukken) met eigen auteurs in boeken aangehaald worden. Waar niet expliciet vereist, worden geen hoofdletters gebruikt. Dus niet 'Nieuw Overzicht van de Zoetwatermollusken van de Poolse Laagvlakte', maar 'Nieuw overzicht van de zoetwatermollusken van de Poolse laagvlakte'. De titel van het artikel en de naam van het tijdschrift worden gescheiden door een lang streepje.

Als afkortingen voor de namen van de tijdschriften en seriewerken heeft Basteria met enkele uitzonderingen gekozen voor die van de bibliotheek van het British Museum (Natural History); de tijdschriftencatalogus van dit wereldberoemde instituut is op verschillende plaatsen in Nederland te raadplegen. Ook hier zal een blik in Basteria al de afkortingen voor de meest gangbare periodieken opleveren. Bij vrijwel alle wetenschappelijke tijdschriften worden de afleveringen doorgepagineerd; dat maakt vermelding van de aflevering bij het deel dus overbodig.

Ook hier zitten er een paar voetangels en klemmen of addertjes in het gras. Het is opvallend van hoeveel negentiende-eeuwse Franse auteurs de voorletters beginnen met een M. Een van de bekendste is uiteraard M.J.R. Bouguignat; deze goede man echter, heeft gewoon als voorletters J.R. en de M. staat voor Monsieur! Het kan moeite kosten dit uit te vinden, vooral ook omdat soms uitsluitend de M opgegeven wordt. Vooral ook bij namen uit het Spaans-Portugese taalgebied kan men in moeilijkheden geraken; het is hier de gewoonte om namen van bepaalde familieleden mede op te nemen. De Spaanse malacologen Ortiz de Zárate López en Ortiz de Zárate Rocandio, in dit geval vader en zoon met de achternamen van hun respectievelijke echtgenoten toegevoegd, worden inderdaad aangehaald als Ortiz de Zárate.

Let wel, titels worden weggelaten in de literatuurlijsten, ten-

zij deze deel uitmaken van de naam (Cranbrook, Earl of).

Een andere moeilijkheid is de nergens op slaande moderne rage van voornamen. Dr. P. Graham Oliver, heet gewoon Oliver, Alan Solem (compleet G. Alan Solem) heet gewoon Solem, D. Seymour Brown heet Brown, R. Tucker Abbott is gewoon Abbott. In veel gevallen kan men de oplossing vinden door na te gaan hoe dergelijke auteurs zichzelf aanhalen in hun eigen literatuurlijsten of in de lopende kopjes boven de bladzijden. Basteria tracht het verschil tussen voor- en achternamen duidelijk te maken in de titel (kapitalen voor de achternaam) en in de kopjes op de rechter pagina's (alleen de achternamen).

Een enkele maal moet men zoeken naar voorletters. De meeste hoofdbrekens verschafte mij een serie artikelen in een Belgisch tijdschrift, geschreven door "le Major Dupuis et le Docteur Putzeys" (de majoor Dupuis en de dokter Putzeys). Even voor de goede orde, ik ben er achter gekomen via het grote handboek van Zilch (1959-1960): P. Dupuis & S. Putzeys. Zilch moest hun reeks citeren en hij heeft het dus (ook voor ons) moeten uitzoeken.

Blijven de dubbele of anderszins samengestelde namen. De Nederlandse gewoonte, die dan ook in Nederlandse artikelen of voor Nederlandse auteurs aangehouden wordt, is het essentiële deel eerst op te geven: Bruggen, A.C. van; Vecht, J. van der; Altena, C.O. van Regteren; Jutting, W.S.S. van Benthem, enz. Het is niet altijd gemakkelijk uit te vinden wat het meest essentiële deel is en buitenlanders hebben daar dan ook hun eigen mening over. Het lijkt inconsequent in de tekst te schrijven over 'Van Bruggen' en dat dan in de literatuurlijst op te nemen als 'Bruggen, van'; toch is dat de Nederlandse gewoonte. Buitenlandse equivalenten zijn Monterosato (eigenlijk Monterosato, Di) en Martens (Martens, Von). Merkwaardig genoeg worden deze vrijwel altijd (in)consequent aangehaald als Monterosato en Von Martens. Let U er even op, als een voorvoegsel (Van, Van der, Von, enz.) zonder voorletters of titel in de tekst verschijnt, dan dient een hoofdletter gebruikt te worden: 'Volgens Van der Land', maar 'Dr. van der Land stelt dat'.

Blijven over de buitenlandse 'vannen', d.w.z. Nederlandstalig (België) of voormalig Nederlandstalig (bijv. bij emigranten). In deze gevallen zijn er twee mogelijkheden, nl. (a) de persoon in kwestie schrijft de naam in één woord (Vanschuytbroek), zodat er nooit moeilijkheden met aanhalen zijn, of (b) in twee (of meer) delen (Van Goethem). De Belgen en anderen zullen altijd alfabetiseren op het eerste stuk van de achternaam, dus 'Van Goethem, J.' De mogelijkheid bestaat dat de literatuurlijst van een artikel er wat hybridisch uit gaat zien, als bijv. 'Bruggen, A.C. van' en ook 'Van Goethem, J.' aangehaald worden. De redactie betracht hier soepelheid, maar men moet binnen redelijke grenzen consequent blijven.

De plaats van publicatie bij boeken is veelal simpel; vaak zijn uitgevers op meer dan één plaats gevestigd, in welk geval er twee opties zijn: 'Sydney, Toronto, New York' of 'Sydney, etc.'. Een (gelukkig zeldzame) moeilijkheid doet zich voor als er alleen staat 'published by the author' zonder plaatsvermelding. In dat geval moet men gewoon even uitzoeken, waar de auteur woont. Andere bijzonderheden over vertalingen van stedennamen uit bijv. het Latijn, vindt men in het eerste stuk van deze reeks.

Een laatste (afwijkend) detail voor een literatuurlijst is dat in Basteria in deze opsomming geen cursief wordt opgenomen. Enerzijds heeft dat in deze context totaal geen zin, anderzijds geeft dat bij zo'n soms lange lijst een rustiger typografisch beeld. Dus wetenschappelijke namen in titels van tijdschrifartikelen en boeken worden hier niet gecursiveerd.